

Voorjaarsbloeiende bodembedekkers

Inleiding

Bodembedekkers zijn planten die dicht op elkaar groeien en laag bij de grond blijven. In de grond overwinteren de wortelstokken. Deze lopen in het nieuwe voorjaar weer gemakkelijk uit. Hierdoor ontstaat in een korte tijd een aaneengesloten tapijt van deze planten. Heeft u het gehele oppervlak begroeid, dan zult u geen last hebben van onkruid en heeft u weinig onderhoud aan de tuin. Bodembedekkers hebben vooral aan het begin van de bloeiperiode veel licht nodig. De verscheidenheid aan bodembedekkers is groot. Ze kunnen in hoogte variëren van enkele centimeters tot wel 50 cm. Een aantal soorten, zoals hertshooi (*Hypericum calycinum*) blijft 's winters groen. Wát u aanplant en hóe heeft invloed op de sfeer en ruimtewerking in uw tuin. Behalve het weren van onkruid hebben bodembedekkers nog een andere zeer belangrijke functie. De bloemen leveren stuifmeel voor diverse insecten. Ook op de aarde tussen de plantjes leven diverse bodemdierpjes waar weer vogels op af komen. Een mooi voorbeeld hiervan is de bosanemoon (*Anemone nemorosa*), waar rupsen en naaktslakken dol op zijn.

Aanplant

De plantkeuze is niet alleen afhankelijk van de grondsoort, de vochtigheid van de bodem en de ligging van de tuin, maar natuurlijk ook van de kleuren die u wilt en of u graag bijen en vlinders wilt aantrekken. Kiest u een hoge plant dan moet het te beplanten oppervlak groot zijn om een bodembedekkend effect te krijgen. Voor bijvoorbeeld de ooievaarsbek die 50 cm hoog wordt, is een oppervlakte van 2 à 3m² nodig. Heeft u een plantje dat 10 cm hoog wordt, dan is een oppervlakte van 1m² voldoende om een prettig ruimtelijk effect te krijgen. Ook wat betreft de standplaats is er een ruime keuze. Er zijn zowel zonminnende planten, zoals zeepkruid (*Saponaria*), als schaduwliefheders, zoals klaverzuring (*Oxalis acetosella*) en natuurlijk ook de bodembedekkers die er qua zonbehoefte tussenin zitten, de halfschaduwplanten zoals kardinaalshoed (*Euonymus fortunei*) en gevlekt longkruid (*Pulmonaria officinalis*).

In het begin kunnen de bodembedekkers nog geen aaneengesloten tapijt vormen, waardoor het onkruid nog kans heeft. Begin daarom de grond goed onkruidvrij te maken door bij het spitten de onkruidwortels zoveel mogelijk weg te halen. Na de aanplant moet goed in de gaten worden gehouden of er toch onkruid op de nog kale plekken komt. Haal dit dan met de handen weg. Gebruik geen schop. De jonge plantjes kunnen anders gemakkelijk beschadigen.

Ook kan voor de aanplant zwart polytheen gebruikt worden. U bedekt daarmee de grond en plant dan de plantjes in van tevoren gemaakte gaten. U hebt gemiddeld zeven plantjes nodig per m².

Vermeerderen

Bodembedekkers maken vrij snel uitlopers. Als u wilt vermeerderen, neem dan een topscheut die al een beetje verhout is. Snijd deze net onder de bladoksel af. In vochtige grond kan het afgesneden takje dan wortelen. Deze methode kunt u het beste in augustus toepassen. Vaste planten kunt u ook vermeerderen door ze te scheuren. U scheurt de moederplant met de hand in tweeën. Een andere methode bij houtachtige plantjes is het afleggen van uitlopers. Lange uitlopers worden dan een stukje in de grond ingegraven. Na enige weken hebben zich wortels gevormd. U kunt dan de uitloper lossnijden van de moederplant.

Onderhoud

Bodembedekkers vragen, zoals eerder gezegd, weinig of geen onderhoud. In het eerste groeiseizoen, als er nog "gaten" tussen de plantjes zijn, kan eventueel onkruid met de hand worden gewied. Ook kan onkruid tegengehouden worden met een mulchlaag van fijngehakt tuinafval of ander strooisel. Sterk groeiende bodembedekkers kunt u met een gerust hart terugknippen. Dit is gezond voor de plant en het bevordert vaak een tweede bloeiperiode. Grote oppervlakten worden teruggeknipt met een heggenschaar.

Lieievrouwebedstro (Galium odorata)

Deze plant hoort bij de familie der sterbladigen. Het is een leuke plant om in de tuin te hebben. Vroeger kwam lieievrouwebedstro alleen in Zuid-Limburg voor. Daar zij zich gemakkelijk verspreidt, komt lieievrouwebedstro nu in heel Nederland voor. De volksnaam in Duitsland is Waldmeister.

Lieievrouwebedstro is dol op schaduw en gedijt goed op matig vochtige kalkhoudende grond. Heeft u kalkarme grond, dan kunt u wat schelpengruis op de bodem strooien. De kruipende wortelstok is roodbruin. De langwerpige bladeren zitten onder aan de stengel in een krans van 6 blaadjes en hogerop in een krans van 8 blaadjes. De bladrand is ruw en licht behaard. De witte bloem bloeit van april tot juni. Insecten verspreiden het stuifmeel. De vermenigvuldiging gaat dus via zaad, maar ook, zoals eerder gezegd, door middel van uitlopers. De vruchten worden door dieren als klit verspreid, omdat er haakjes aan de dopvormige vrucht zitten.

Als deze plant verwelkt, verspreidt ze de zoete cumarinegeur. Vroeger werd lieievrouwebedstro om de geur in de linnenkast en in bedden gelegd. Pasgeboren baby's werden zo beschermd tegen kwade invloeden. Ook tabakstelers deden voor privé-gebruik het in de tabak om de frisse rook en geur. Blaadjes van het lieievrouwebedstro toegevoegd aan bowl geven er extra smaak aan. Gedroogde bladeren worden wel gebruikt bij benedictine likeur en kruidenthee. Cumarine remt de bloedstolling. Deze stof wordt ook toegepast bij het maken van rattengif.

Maarts viooltje (Viola odorata)

Het maarts viooltje is één van de oudste sierplanten. Het maarts viooltje bloeit het eerst van alle viooltjes. Al heel vroeg, als de winter nog maar net voorbij is, zijn de diep violette kleuren te zien, samen met het geel van speenkruid. Deze plant van de viooltjesfamilie komt het meest voor op voedselrijke, vochtige, kalkhoudende bodems. Het liefst staat het maarts viooltje in een matig lichte tot halfbeschaduwde standplaats.

Van oorsprong groeide ze in het Middellandse-Zeegebied en is in de Romeinse tijd naar Europa gekomen. Het maarts viooltje vormt met bovengrondse uitlopers grote groepen rozetten, die groen kunnen overwinteren. Het bovenste deel van de wortelstokken kruipt over de grond. De bladeren zijn donkergroen, even lang als breed en de voet van het blad is hartvormig. Mieren verspreiden de zaden en vruchten. Hagedissen eten de vruchten, waarbij de onverteerde zaden dan via de ontlasting verspreid worden. Vanwege de zoete geur wordt het maarts viooltje ook wel welriekend (odorata) viooltje genoemd. Vooral in Engeland wordt deze plant gekweekt voor de parfumindustrie.

Rood Zeepkruid (Saponaria ocymoides)

Dit kalkminnende plantje wordt 25 cm hoog. De plantafstand moet 30 cm zijn. Kies voor dit plantje een zonnige plaats uit. Het kan ook goed bij muurtjes groeien. De bloemetjes bloeien in mei en juni en zijn rozerood van kleur. Iets hoger, en daarom misschien wat minder geschikt als bodembedekker, is het gewone zeepkruid (Saponaria officinalis). De bloem verspreidt een zoete geur.

De nectar zit zo diep onder in de bloem dat alleen vlinders met een lange tong er hun maag mee kunnen vullen. Het uiltje wringt zich er zo in dat de kelk scheurt. Als dat gebeurd is, is de nectar voor alle insecten bereikbaar. Sommige insecten met een korte tong, zoals aardhommels, wachten niet op het uiltje. Zij "breken in" door via de zijkant een gaatje in de kelkbuis te prikken en zo het zoete sap te drinken. De bloem kan door beide beschadigingen dan niet meer bestoven worden. Het zeepkruid heeft wel de neiging te gaan woekeren. U kunt hem echter goed in toom houden. Vroeger werd deze plant gebruikt om wol te wassen. De wortelstokken geven namelijk samen met water een zeepachtig schuim. Monniken zouden het kruid vanuit het Middellandse-Zeegebied naar het noorden hebben meegebracht. Tegenwoordig worden de bloemen gebruikt om toiletzeep te parfumeren.

Kleine Maagdenpalm (Vinca minor)

Ook de kleine maagdenpalm is een halfschaduw tot schaduwminnende plant. De stengels kruipen, maar kunnen ook rechtop staan. Kleine maagdenpalm wordt 10 tot 20 cm hoog. Deze voorjaarsbloeiër komt in het wild voor, maar is zeker zeer geschikt voor uw tuin als bodembedekker. De lichtblauw tot licht paarsviolette bloemen hebben vijf schotelvormige kelkblaadjes. Onder in de kroonbuis zit de nectar. Het zijn dus de vlinders, bijen en hommels met een lange tong die op deze plant te vinden zijn. Deze altijd groene plant breidt zich uit met behulp van uitlopers. De maagdenpalm houdt van een koele, vochtige omgeving. Het is aan te raden deze plant water te geven tijdens droge zomers.

In het najaar of voorjaar kunt u de plantjes planten in een goede humusrijke grond die losgemaakt is. Plant op een afstand van ongeveer 35 cm. U moet wieden tot de plantjes zijn ingeworteld. U kunt de plant zelf vermeerderen door te stekken. Vroeger werd maagdenpalm als hoofdtooi op bruiloften gedragen. In het wild is deze plant beschermd.

Grootbloemige muur (Stellaria holostea)

Nog een geschikte tuinplant. Deze mooie veelbloemige plant hoort bij de Anjerfamilie. De plant overwintert bovengronds. De overwinteringsknoppen zitten verborgen onder een dik pakket van dode stroachtige blaadjes.

Bij een zachte winter kan grootbloemige muur al in februari gaan bloeien. Hoe klein het witte bloempje ook is, zij dankt haar naam aan het feit dat de bloempjes het grootst zijn onder de uitgebreide muurbloemensoort. De meeldraden, die eerst zo rood zijn als kersen, worden het eerst rijp. Dan kan de stamper bevrucht worden. De donkergroene bladeren lopen in een lange punt uit. De bladeren, die een gave bladrand hebben, hebben geen stengel. Ook deze plant is in trek bij insecten. Vroeger werd sap geperst uit deze bloem, gebruikt voor oogaandoeningen. Een oude naam is dan ook Ogentroostgras.

 a v v n

Tekst: Carry Pot